

بررسی شیوع چاقی و برخی عوامل مرتبط با آن در جمعیت ۵۵-۲۰ سال شهر سمنان (۷۶-۷۵)

راهب قربانی*^۱(M.Sc)، علی اکبر نظری^۲(Ph.D)

۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان - بخش پزشکی اجتماعی

۲- دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران

چکیده

مقدمه: چاقی یک عامل خطر جدی در ابتلاء به دیابت ملیتوس، فشار خون بالا، بیماریهای قلبی، بیماری کیسه صفرا و انواع خاصی از سرطان است. این مطالعه به منظور برآورد شیوع چاقی و برخی عوامل مرتبط با آن در شهر سمنان انجام شده است.

مواد و روشها: ۱۹۲۱ نفر از ساکنین ۲۰-۵۵ سال شهر سمنان با روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شده اند. زنان حامله و افراد با هر نوع بیماری زمینه ای (از قبیل قلبی، دیابت، سنگ کلیه، گواتر و...) از مطالعه حذف شده اند. قد بدون کفش با متر پلاستیکی، وزن با حداقل لباس و بدون کفش با ترازوی قابل حمل (Portable) اندازه گیری شد. از شاخص توده بدنی ($\text{Body Mass Index} = \text{BMI}$) جهت ارزیابی وضعیت چاقی استفاده شد.

یافته ها: ۳۵/۷٪ افراد مورد بررسی اضافه وزن ($25 \leq \text{BMI} \leq 30$) و ۱۹/۸٪ چاق ($\text{BMI} \geq 30$) بوده اند، که به تفکیک جنسیت ۱۲/۶٪ مردان و ۲۷/۱٪ زنان چاق بوده اند، که این اختلاف از نظر آماری معنی دار بوده است. بین BMI با سن همبستگی مثبت و با سطح سواد همبستگی منفی مشاهده شده است.

نتیجه گیری: شیوع بالای چاقی در سمنان، تدوین برنامه ای جامع جهت افزایش آگاهی مردم از خطرات چاقی را ایجاب می کند.

واژه های کلیدی: نمایه توده بدنی، شیوع، چاقی، اضافه وزن

مقدمه

یکی از مسائل و مشکلاتی که مردم امروز جهان با آن مبتلا هستند در بعضی از جوامع چاقی و در برخی دیگر لاغری است. استفاده از شاخص توده بدنی (Body Mass Index = BMI) به صورت غربالی مفید در دو زمینه بهداشت عمومی، یعنی سوء تغذیه و چاقی، کاملاً متداول و مشخص است. محاسبه این شاخص، که از تقسیم وزن بدن (کیلوگرم) بر مجذور قد (متر) به دست آید، هر چند تفاوت های موجود در چارچوب استخوان بندی (Frame size) را به حساب نمی آورد [۹]، اما حداقل اقدامی است که برای روشن شدن وضعیت تغذیه یک فرد و یا یک گروه مورد بررسی باید انجام گیرد.

چاقی ($\text{BMI} \geq 30$) در خیلی از نقاط جهان شایع است. حدود ۲۵۰ میلیون از مردم دنیا (۷٪ جمعیت بالغ دنیا) چاق و دو تا سه برابر آنها اضافه وزن دارند [۱۳]. ۲۷٪ افراد بالای ۳۰ سال از اهالی حکیمیه در شمال شرق تهران [۲]، ۱۶/۷٪ مردان و ۲۵/۱٪ زنان بالای ۱۵ سال منطقه ۱۳ تهران [۱] و ۱۰٪ ساکنین بالای ۳۰ سال روستاهای زنجان [۲]، همچنین ۲۴٪ زنان و ۱۶٪ مردان عربستان سعودی [۵]، ۲۱٪ جمعیت ۳۰-۶۹ سال در جنوب برزیل [۱۱] چاق بوده اند.

چاقی با بروز بسیاری از بیماری ها، از جمله دیابت قندی، فشار خون بالا، بیماری های قلبی [۳،۹]، بیماری کیسه صفرا و انواع خاصی از سرطان [۹] ارتباط دارد. لذا

* نویسنده مسئول. تلفن: ۴۱۴۲۰، فاکس: ۴۰۲۲۵